

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent: CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 326 din 11 mai 2011

HOTĂRÂREA
din 7 aprilie 2009,
definitivă la 7 iulie 2009,
în Cauza Brândușe împotriva României
(Cererea nr. 6.586/03)

În Cauza Brândușe împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 17 martie 2009,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 6.586/03) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Ioan Brândușe (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 7 ianuarie 2003, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La data de 31 mai 2007, Curtea a declarat cererea admisibilă în parte și a hotărât să îi comunice Guvernului capetele de cerere întemeiate pe art. 3 și 8 din Convenție. Așa cum permite art. 29 § 3 din Convenție, Curtea a mai stabilit că se va pronunța în același timp asupra admisibilității și temeiniciei cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1951. În prezent, el este deținut în penitenciarul din Arad ca urmare a condamnării sale la o pedeapsă cu închisoarea de 10 ani pentru înșelăciune, pedeapsă stabilită prin hotărârile din 14 august 2002 și din 11 noiembrie 2004 ale Curții de Apel Timișoara.

A. Detalii referitoare la condițiile de detenție ale reclamantului

1. Versiunea reclamantului

5. În timpul arestului său preventiv, reclamantul a fost deținut la sediul Poliției Arad. Era nevoit să își satisfacă unele dintre nevoile sale într-o găleată de plastic, care apoi rămânea în celula pe care o împărțea cu alți deținuți. Nu avea acces la toaletă decât de două ori pe zi, la ora 6,00 și la ora 17,00. Transferat mai târziu în luna aprilie 2002 la penitenciarele din Timișoara și Arad, unde și-a petrecut cea mai mare parte a timpului de detenție până în prezent, reclamantul a fost nevoit să împartă cu încă alți 27 de deținuți o celulă de circa 38 m², cu 18 paturi și o singură fereastră. Conform afirmațiilor reclamantului, la chiuveta din celulă nu curgea niciodată apă caldă. Ținuta din penitenciar era o veche îmbrăcăminte militară, de mai mult de 20 de ani, și, în penitenciarul Timișoara, administrația nu i-a oferit nici cearceafuri, nici pătură. În ceea ce privește hrana, aceasta era de proastă calitate: i se serveau în fiecare zi cartofi fierți și ceai fără zahăr, dar niciodată carne.

2. Observațiile Guvernului

6. În timpul detenției sale la sediul Poliției Arad, în perioada 17 ianuarie-14 februarie 2002, reclamantul a împărțit o celulă de 6,53 m², prevăzută cu 4 paturi, cu unul sau mai mulți codeținuți (maximum 4 în celulă). Guvernul confirmă, în esență, afirmațiile reclamantului cu privire la accesul la toaletele separate de celulă, precizând însă că pe timpul zilei reclamantul putea solicita să fie condus la toaletă. Din februarie 2002 și până în prezent, reclamantul a fost deținut alternativ în penitenciarele Arad și Timișoara (a petrecut cea mai mare parte a acestei perioade în penitenciarul Arad, în special o mare parte a verilor începând cu anul 2003 și perioada decembrie 2004-martie 2007). 7. În penitenciarul Arad a împărțit cu un număr neprecizat de codeținuți celula nr. 161, care avea o suprafață de 15,37 m² și era prevăzută cu o fereastră de 1,50 m pe 1,80 m, având 6 paturi, un dulap, 3 noptiere, o masă, un suport TV și două băncuțe metalice. Aerisirea celulei se făcea prin deschiderea ferestrei. Celula era prevăzută cu un grup sanitar (toaletă, chiuvetă, cadă mică), separat de corpul celulei printr-un hol, iar reclamantul avea acces de două ori pe săptămână la dușuri cu apă caldă situate pe culoar. În prezent, în celula respectivă sunt 6 deținuți.

8. În penitenciarul Timișoara reclamantul a ocupat diferite celule. Guvernul arată că, din cauză că baza informatică de date este incompletă, nu dispune de informații decât referitor la celulele în care reclamantul a fost deținut după luna noiembrie 2004. Din aceste informații reiese că reclamantul dispunea în general în aceste celule, pe care le împărțea cu alți codeținuți, de un spațiu de locuit de circa 1,50 m² până în anul 2007 și de circa 6,25 m² ulterior. Mobilierul din camere era similar cu cel din penitenciarul Arad. La fel erau și

condițiile de igienă și de aerisire a celulelor. Conform unei adrese din 4 septembrie 2007 a penitenciarului Timișoara, care face trimitere la reglementările în materie, reclamantul a beneficiat de o alimentație conformă, precum și de o oră de plimbare în aer liber, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (și de două ore după această dată).

B. Detalii referitoare la fosta groapă de gunoi aflată în apropierea penitenciarului Arad

1. Funcționarea gropii de gunoi și măsurile autorităților în acest sens

9. Penitenciarul Arad se află la aproximativ 20 de metri de fosta groapă de gunoi menajer care, administrată de societatea S., la rândul ei controlată de Primăria Arad, funcționase din 1998 până în 2003, când administrația locală a ales un alt loc, situat într-o altă parte a orașului. Din dosar reiese că groapa funcționase fără autorizațiile necesare ale autorităților locale însărcinate cu protecția mediului (APE) și, respectiv, ale sănătății publice. Pe de altă parte, închiderea fostei gropi în anul 2003 nu a fost urmată de o refacere a locului respectiv sau de lucrări de acoperire cu pământ a gropii. Întreprinderi și numeroși particulari continuă să arunce gunoaie și deșeuri acolo. Conform reclamantului, de la fosta groapă vin în celulă muște, insecte și chiar păsări, ceea ce reprezintă un risc de infecție, având în vedere și faptul că deținuții păstrează mâncare în celulă, neexistând un frigider. Pe de altă parte, conform reclamantului, apropierea fostei gropi de gunoi este o sursă de mirosuri respingătoare și de noxe olfactive.

10. Prin Hotărârea nr. 76 din 4 aprilie 2002, Primăria Arad a adoptat „o strategie pentru dezvoltarea și funcționarea serviciilor de salubritate“. Luând notă de vechimea sistemului de depozitare a gunoaielor sub cerul liber și de riscurile la care se expune populația, primăria și-a propus, printre altele, să „dezafecteze“ această groapă de gunoi cel târziu până în 2004.

11. Conform Legii protecției mediului nr. 137/1995 și Hotărârii Guvernului nr. 162/2002 privind depozitarea deșeurilor, Universitatea Arad a întocmit două rapoarte de mediu („bilanțurile I și II“) în lunile iulie și septembrie 2003 pentru societatea S., care au fost depuse la data de 17 noiembrie 2003 la APE. Conform afirmațiilor acestora din urmă, al doilea raport fusese întocmit pentru a obține autorizația APE pentru închiderea gropii de gunoi. Rapoartele au subliniat că groapa de gunoi „nu avea autorizațiile necesare“ pentru funcționare și că amplasamentul său nu respecta distanța minimă de 1.000 m, prevăzută în Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației, între groapă și imobilele cu destinația de locuință (situate în principal în partea cealaltă și la o distanță mai mare decât penitenciarul). O altă neconformitate era lipsa oricărei amenajări adecvate, în special cea a unui sistem de colectare a gazului metan produs prin fermentarea gunoaielor. Groapa se întindea pe circa 13 ha și era încă folosită la data respectivă: era umplută la 90% din capacitate, adică un volum de gunoi de 350.000 m³. Rapoartele recomandau organizarea activității de depunere a gunoaielor într-un mod adecvat pentru a evita riscul de incendiu și emanație de mirosuri neplăcute și pentru a înlătura șobolanii și larvele de muște. Din analizele de aer reieșea că valorile

regulamentare erau depășite (indicatorul amoniac) chiar și la temperaturi mai puțin ridicate (14°C), că aerul din perimetrul gropii era „puternic poluat” și că în anotimpurile mai calde poluarea era și mai crescută, descompunerea gunoaielor cu emanații de amoniac cauzând un puternic disconfort și disfuncții pentru locuitorii din cartierele învecinate sau chiar, în cazul în care era vânt, pentru cei situați la o distanță mai mare. Indiferent de soluția pe care ar fi adoptat-o Primăria Arad (neutralizarea gropii în situ sau mutarea gunoaielor), rapoartele recomandau supravegherea nivelului de poluare.

12. La data de 26 noiembrie 2003 și 24 februarie 2005, APE i-a solicitat Primăriei Arad să își completeze cererea de închidere a gropii prin furnizarea mai multor documente. În urma răspunsului insuficient dat de primărie la data de 18 mai 2005, care se limita la problema finanțării, APE a solicitat din nou completarea cererii la data de 22 august 2006.

13. Între timp, în luna februarie 2006, Primăria Arad i-a delegat societății S. răspunderea pentru fosta groapă de gunoi a orașului.

14. La data de 11 iulie 2006 a izbucnit un incendiu pe care viceprimarul Aradului l-a descris ca fiind „extrem de puternic” și care s-a extins pe cea mai mare parte a fostei gropi de gunoi din apropierea penitenciarului în care era încarcerat reclamantul la acea dată, incendiu favorizat de emanațiile de gaz metan rezultate din straturile de gunoi din adâncime. Au fost mobilizate câteva zeci de pompieri timp de 3 zile pentru a stinge incendiul care făcea să se ridice nori negri deasupra cartierelor învecinate. Prefectura și Poliția Arad au dispus efectuarea unor anchete. Conform afirmațiilor Guvernului, care se bazează pe adresele din septembrie 2007 primite de la penitenciarul Arad și de la Inspectoratul pentru Situații de Urgență, reclamantul nu a fost afectat de incendiu deoarece vântul suflase în direcția opusă.

15. Prin Procesul-verbal întocmit la data de 12 iulie 2006, comisarul D. de la autoritatea județeană însărcinată să prevină, să constate și să sancționeze încălcările reglementărilor privind protecția mediului (Garda de mediu, denumită în continuare *GM*) a obligat Primăria Arad la plata unei amenzi contravenționale de 30.000 lei (RON), în temeiul art. 96 alin. (2) pct. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului (O.U.G. nr. 195/2005). Pasajul relevant din procesul-verbal avea următorul cuprins:

„Pe amplasament nu existau niciun fel de mijloace, dotări, panouri de avertizare care să informeze publicul privind riscurile generate pentru mediu și sănătatea populației, riscuri create de existența acestui obiectiv referitor la care până în prezent nu au fost realizate lucrări de închidere și de reconstrucție ecologică. Informarea publicului trebuia să fie făcută anterior de către autoritățile administrației publice locale în conformitate cu prevederile art. 96, alin. (2), pct. 4 din O.U.G. nr. 195/2005.”

16. La cererea APE, în luna iulie 2006 Universitatea Arad a efectuat un studiu de fezabilitate pentru închiderea vechii gropi de gunoi. Studiul arăta că penitenciarul Arad se afla la o distanță de 18 m la est de groapă și menționa că groapa continua să fie folosită „fără un acord prealabil”, având un volum de gunoaie de 462.000 m³ pe o suprafață de 14 ha. Pe baza analizelor efectuate, studiul arăta că aerul din perimetrul respectiv era poluat - prin raportare la normele stabilite în anul 1987 -, ceea ce cauza un „disconfort total” pentru locuitorii din

această zonă. Având în vedere gradul de poluare, studiul recomanda curățarea locului și transferarea gunoiului, pe timp de iarnă, într-un alt loc, care să respecte cerințele Hotărârii Guvernului nr. 349/2005 privind depozitarea deșeurilor și ale Ordinului ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 757/2004 pentru aprobarea Normativului tehnic privind depozitarea deșeurilor (*Hotărârea nr. 349/2005 și Ordinul nr. 757/2004*), referitoare la depozitarea deșeurilor. Pentru susținerea acestei propuneri, departamentul tehnic din cadrul Primăriei Arad a indicat prezența unei „poluări puternice“, iar primarul a făcut referire printre altele la lipsa autorizațiilor necesare și la încălcarea Ordinului ministrului sănătății nr. 536/1997.

17. Prin Decizia din data de 22 august 2006, Consiliul Municipal Arad a aprobat studiul menționat mai sus, însă la data de 31 octombrie 2006 Ministerul Mediului a considerat că volumul de gunoi era de aproape 1.000.000 m³ și că închiderea gropii trebuia, așadar, să urmeze procedura prevăzută de Ordinul nr. 757/2004 menționat mai sus. În anul 2007 a avut loc o corespondență între Primăria Arad și APE în vederea obținerii de către prima dintre ele a acordului celei de-a doua cu privire la programul de conformare la cerințele de protecția mediului și la lucrările de închidere ce trebuiau efectuate, acord impus de Ordinul nr. 757/2004. Din adresa APE din 26 octombrie 2007 reiese că acordul referitor la programul descris mai sus a fost dat la data de 18 octombrie 2007, cel referitor la lucrări fiind în curs de analiză. Programul respectiv prevede, printre altele, ca obligație în sarcina Primăriei Arad pentru perioada 2008-2009, ameliorarea calității aerului în perimetrul fostei gropi de gunoi prin lucrări de reabilitare și de închidere a perimetrului, inclusiv prin acoperirea gropii cu straturi de pământ și iarbă și crearea de conducte pentru gazele emenate de groapă. Guvernul nu a furnizat informații mai recente cu privire la procedura de autorizare și stadiul lucrărilor respective.

18. În Adresa din 29 octombrie 2007 transmisă de Guvern, directorul închisorii Arad menționa că fosta groapă de gunoi fusese „dezactivată“ din anul 2000. Conform directorului, tocmai din acest motiv fusese respinsă acțiunea reclamantului întemeiată pe O.U.G. nr. 56/2003 (paragrafele 22-23 de mai jos), iar deținuții nu au fost afectați de apropierea gropii, nicio boală nefiind cauzată de faptele susținute. Pe de altă parte, pe baza dosarului medical al reclamantului, un raport medical ce datează din august 2007 arăta că starea de sănătate a reclamantului nu fusese afectată de existența gropii de gunoi.

2. Demersurile administrative și judiciare ale reclamantului

19. La data de 27 aprilie 2004, în urma unei scrisori trimise de reclamant cu privire la efectele nocive ale fostei gropi de gunoi asupra vieții deținuților, prefectul județului Arad a precizat că o societate italiană avea intenția să cumpere acest teren public și să îl refacă. Prefectul a concluzionat precizând că speră ca acest proiect să fie dus la îndeplinire și că îi dorește reclamantului să treacă cu bine peste momentele dificile pe care le trăia.

20. La data de 1 iunie 2004, Primăria Arad a răspuns la o scrisoare similară a reclamantului, arătând că fosta groapă fusese închisă și că nu mai era folosită. Primăria a adăugat că societatea S. redactase un raport de mediu și supraveghea în permanență această groapă. Pe de altă parte, se afla în studiu un program de neutralizare a gunoaielor menajere, autoritățile dorind să obțină în acest scop o finanțare de la Uniunea Europeană.

21. La data de 4 aprilie 2005, reclamantul a sesizat Judecătoria Arad cu o acțiune întemeiată pe Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate (denumită în continuare *O.U.G. nr. 56/2003*), plângându-se în special de condițiile de igienă din spațiile de detenție ale Poliției Arad și din penitenciarul Arad, de lipsa unui frigider și de faptul că trebuia să suporte în acest penitenciar aerul și mirosurile respingătoare emenate de fosta groapă de gunoi menajer.

22. Prin Sentința din data de 27 ianuarie 2006, Judecătoria Arad a respins ca nefondată acțiunea reclamantului, statuând că „unele aspecte invocate de reclamant nu fac obiectul *O.U.G. nr. 56/2003* și [că] celelalte aspecte referitoare la o încălcare a drepturilor sale nu au fost dovedite prin niciun mijloc de probă“.

23. Prin Decizia din data de 24 mai 2006, Tribunalul Arad a respins recursul formulat de reclamant împotriva sentinței sus-menționate, prin care acesta solicita administrației penitenciarului să ia măsuri de dezinfectare și neutralizare a fostei gropi de gunoi. Instanța a statuat că aspectele prezentate de reclamant nu puteau face obiectul unei analize sub aspectul *O.U.G. nr. 56/2003*, menționând însă că partea interesată putea eventual să sesizeze administrația locală însărcinată cu curățenia orașului și cu menținerea nivelului de confort al populației în ceea ce privește mediul înconjurător.

C. Detalii referitoare la convorbirile telefonice ale reclamantului în închisoare

24. Într-o scrisoare din data de 29 septembrie 2006, reclamantul precizează că un gardian al închisorii se afla lângă el în timpul convorbirilor sale telefonice cu persoane din exteriorul închisorii și că era obligat să îi comunice administrației, pentru înregistrare într-un registru, numerele de telefon la care dorea să sune.

II. Dreptul și practica interne și internaționale pertinente

A. Prevederile privind supunerea la rele tratamente și răspunderea civilă delictuală

25. Prevederile art. 267 și 267¹ din Codul penal (*CP*) referitoare la infracțiunile de „supunere la rele tratamente“ și, respectiv, de „tortură“ sunt citate în cauzele *Iambor împotriva României* (nr. 64.536/01, § 130, 24 iunie 2008) și, respectiv, *Velcea împotriva României* [(dec.), nr. 60.957/00, 23 iunie 2005]. Prevederile referitoare la răspunderea civilă delictuală (art. 998-999 din Codul civil) sunt descrise în Hotărârea *Iambor* (precitată, § 142).

B. Prevederile referitoare la convorbirile telefonice ale persoanelor private de libertate

26. *O.U.G. nr. 56/2003*, publicată și intrată în vigoare la data de 27 iunie 2003, prevedea la art. 3 că deținuții aveau dreptul să sesizeze judecătoria cu o plângere împotriva măsurilor luate de administrația penitenciară cu privire la exercitarea drepturilor lor. Art. 9 prevedea că deținuții aveau dreptul să utilizeze cabinele telefonice publice instalate în incinta închisorii și convorbirile telefonice aveau un caracter confidențial. *O.U.G. nr. 56/2003* a fost

abrogată și înlocuită de Legea nr. 275/2006, care a intrat în vigoare la data de 20 octombrie 2006 și conține dispoziții similare, prevăzând, de altfel, și că convorbirile telefonice ale deținuților se efectuează „sub supraveghere vizuală“.

C. Prevederile interne și internaționale relevante în materia protecției mediului și, în special, depunerea și gestionarea deșeurilor

27. Partea esențială a prevederilor interne relevante (art. 35 din Constituția din 1991, Legea nr. 137/1995 și Ordonanța Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, care a înlocuit legea sus-menționată, precum și Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 125/1996 pentru aprobarea Procedurii de reglementare a activităților economice și sociale cu impact asupra mediului înconjurător) este prezentată în Cauza *Tătar împotriva României* (nr. 67.021/01, 27 ianuarie 2009). În același loc sunt prezentate și prevederile internaționale relevante (Declarația finală a Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător, dată la Stockholm la data de 16 iunie 1972; Declarația de la Rio asupra mediului înconjurător și dezvoltării, din 14 iunie 1992; și Convenția internațională privind accesul la informație, participarea publicului la procesul decizional și accesul la justiție în materie de protecție a mediului - Convenția de la Aarhus - din 25 iunie 1998).

28. Art. 5 din Legea nr. 137/1995 sus-menționată prevedea că statul recunoștea oricărei persoane dreptul la un mediu sănătos și garanta accesul la informații referitoare la calitatea mediului și dreptul de a se adresa autorităților administrative sau judiciare în scopul prevenirii sau reparării prejudiciului suferit. Art. 82 din aceeași lege prevedea că încălcarea prevederilor acestei legi atrăgea răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz, iar art. 86 prevedea că constatarea și cercetarea infracțiunilor prevăzute de această lege se efectuau din oficiu de către organele de cercetare.

29. Prevederile referitoare la activitățile de stocare și gestionare de deșeuri au făcut obiectul mai multor acte normative. Astfel, Ordinul ministrului sănătății nr. 81/1994 și Ordinul ministrului sănătății nr. 536/1997 referitoare la normele de igienă pentru populație prevedeau amplasarea gropilor de gunoi la mai mult de 1.000 m distanță față de cartierele de locuințe. Pe de altă parte, atât ordinele Ministerului Mediului nr. 437/1991 și 125/1996, cât și Legea nr. 137/1995, în vigoare pe durata de funcționare a gropii de gunoi din Arad, prevedeau obligativitatea unei autorizații de mediu pentru desfășurarea oricărei activități cu consecințe asupra mediului, cum ar fi stocarea și gestionarea deșeurilor. Ordinul nr. 125/1996, care prevedea procedura de obținere a autorizației de mediu, preciza necesitatea unor studii specifice în cazul activităților care, prin natura, localizarea sau amploarea lor, puteau să aibă un impact serios asupra mediului înconjurător. În orice caz, în cererea de autorizare era necesar ca autoritățile competente să fie informate, printre altele, cu privire la cantitatea de emisii poluante, la instalațiile depoluante utilizate, la distanța până la populația eventual afectată și la măsurile luate pentru protecția acesteia. Se prevedeau măsuri pentru a asigura în cadrul acestei proceduri de autorizare accesul publicului la informațiile relevante (a se vedea descrierea din Cauza *Tătar*, citată anterior), în special în cazul în care autoritatea competentă considera necesară întocmirea, în scopul autorizării, a unui „bilanț de mediu“ - raportul în acest sens trebuind să fie supus dezbaterii publice. În cazul unui refuz de acordare a

autorizației de mediu, persoana juridică în cauză trebuia să înceteze activitatea de stocare în locul respectiv. În ceea ce privește bilanțul sus-menționat, art. 10 din Legea nr. 137/1995 prevedea că acesta era dispus de APE în vederea stabilirii unui „program pentru conformare“, în cazul activităților existente ce nu îndeplineau condițiile necesare pentru a primi autorizația de mediu.³⁰ Pe de altă parte, în materie de stocare și gestionare a deșeurilor au fost adoptate acte normative specifice: Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor (*O.U.G. nr. 78/2000*), intrată în vigoare la data de 22 iulie 2000, și hotărârile Guvernului nr. 162/2002 și nr. 349/2005, aceasta din urmă transpunând Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri.

O.U.G. nr. 78/2000 prevedea că autoritățile competente aveau obligația să autorizeze și să controleze procesul „de eliminare a deșeurilor“, pentru a evita, printre altele, riscurile pentru sănătatea populației și mirosurile neplăcute (art. 5 § 1). Acestea trebuiau să ia măsuri pentru utilizarea unor tehnologii și instalații specifice în vederea eliminării deșeurilor și trebuiau să întocmească planuri pentru gestionarea acestora (art. 6-8). Autoritățile și întreprinderile însărcinate cu eliminarea deșeurilor trebuiau să obțină „autorizații de mediu“ care stabileau tehnicile ce trebuiau folosite și măsurile de siguranță ce trebuiau adoptate (art. 11); pe de altă parte, ele trebuiau să adopte sisteme de depoluare, să controleze nivelul de poluare înainte și după închiderea gropii și să asigure efectuarea unor lucrări de „reconstrucție ecologică“ după ce a încetat utilizarea gropii respective (art. 26).

Hotărârea Guvernului nr. 162/2002, precum și Hotărârea Guvernului nr. 349/2005 care a înlocuit-o prevedeau proceduri pentru acordarea autorizației de mediu, inclusiv pentru gropile existente la data intrării lor în vigoare (pe baza raportului numit „bilanț II“), procedura pentru supravegherea permanentă a nivelului de poluare, inclusiv a bunei funcționări a instalațiilor și conductelor pentru captarea și arderea gazelor eminate de pe urma fermentației deșeurilor, precum și cea pentru închiderea gropilor neconforme sau aflate la finalul duratei de funcționare (era necesară acoperirea gropilor și întreținerea conductelor menționate mai sus). Încălcarea prevederilor acestor hotărâri constituia contravenții, ce trebuiau constatate și pedepsite de personalul calificat al APE sau al administrației centrale ori locale.³¹ Metodologia închiderii gropilor de gunoi a făcut succesiv obiectul unor prevederi detaliate în normative tehnice anexate la Ordinul ministrului apelor și protecției mediului nr. 1.147/2002 pentru aprobarea Normativului tehnic privind depozitarea deșeurilor - construirea, exploatarea, monitorizarea și închiderea depozitelor de deșeuri și Ordinul ministrului mediului și gospodăririi apelor nr. 757/2004. Precizând că proiectul inițial de autorizare a unei gropi de gunoi trebuia să cuprindă un proiect pentru închiderea, supravegherea și reconstrucția ecologică ulterioară a gropii, aceste normative prezentau obligațiile și tehnicile în materie.

III. Dispozițiile și rapoartele Consiliului Europei

32. Concluziile Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (*CPT*) exprimate în urma vizitelor efectuate în penitenciare din România, precum și observațiile sale cu caracter general sunt rezumate în *Hotărârea Bragadireanu împotriva României* (nr. 22.088/04, §§ 73-76, 6 decembrie 2007).

33. În ultimul său raport publicat la data de 11 decembrie 2008, în urma vizitei sale din luna iunie 2006 în mai multe instituții penitenciare din România, CPT a precizat următoarele:§ 70:

„(...) Comitetul este foarte preocupat de faptul că lipsa paturilor rămâne o problemă constantă nu numai în instituțiile vizitate, ci și la scară națională, încă de la prima vizită în România din anul 1995. Este timpul să fie luate măsuri de anvergură pentru a pune definitiv capăt acestei situații inacceptabile. CPT face apel la autoritățile române pentru începerea unei acțiuni prioritare și decisive pentru ca fiecare deținut aflat într-o instituție penitenciară să dispună de un pat.

În schimb, Comitetul se arată mulțumit de faptul că, la puțin timp de la vizita sa din luna iunie 2006, norma oficială de spațiu de locuit per deținut în celule a fost mărită de la 6 m³ (ceea ce însemna o suprafață aproximativă de 2 m² per deținut) la 4 m² sau 8 m³. CPT le recomandă autorităților române să ia măsurile necesare în vederea respectării normei de 4 m² de spațiu de locuit per deținut în celulele colective ale tuturor instituțiilor penitenciare din România.”

IV. Alte rapoarte referitoare la condițiile de detenție și la efectele proximității gropii de gunoi

34. Redactat în urma unei vizite din 6 și 7 iunie 2001 în penitenciarul Arad, raportul organizației neguvernamentale „Asociația pentru apărarea drepturilor omului - comitetul Helsinki“ (*Apador-CH*) arăta, printre altele, că în aripa veche a penitenciarului, care trebuia în mod normal să poată primi 868 de persoane, existau 1,229 deținuți și că nivelul de hrană era nesatisfăcător. Pe de altă parte, raportul menționa pasivitatea autorităților în fața problemei foarte grave legate de prezența gropii de gunoi a orașului în imediata apropiere a penitenciarului, de unde emanau mirosuri insuportabile în lunile calde și care ridicau foarte mult riscul ca personalul și deținuții să contracteze boli.

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 3 din Convenție

35. Reclamantul se plânge într-o scrisoare din 6 iulie 2004 de condițiile de detenție din sediul Poliției Arad și din penitenciarele Timișoara și Arad, în special de suprapopularea penitenciarelor, de proasta calitate a hranei și de condițiile de igienă. Acesta invocă art. 3 din Convenție, care, în partea relevantă, prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

36. Guvernul combate acest argument.

A. Asupra admisibilității

37. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac de către reclamant. Acesta ar fi putut să sesizeze instanțele cu o acțiune în despăgubiri pe baza prevederilor de drept comun

referitoare la răspunderea civilă delictuală (art. 998-999 din Codul civil) sau să formuleze o plângere penală pentru „supunere la rele tratamente“ și „tortură“ împotriva persoanelor responsabile (art. 267 și 267¹ CP). Ca jurisprudență internă relevantă, Guvernul depune două hotărâri susceptibile de recurs - fără a preciza cum s-au finalizat -, pronunțate de Tribunalul București în anul 2007 în cauze referitoare la răspunderea civilă delictuală în cazul absenței tratamentului medical în închisoare și al deținerii unui învinuit împreună cu recidiviști.

38. Guvernul mai invocă și tardivitatea capătului de cerere al reclamantului în partea referitoare la condițiile de detenție din sediul Poliției Arad. Se susține că, în cazul în care reclamantul nu dispunea de o cale de atac ce trebuia epuizată, el ar fi trebuit să sesizeze Curtea în cel mult 6 luni de la data transferului său la penitenciarul Arad, în luna februarie 2002.³⁹ Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la aceste aspecte.

40. În ceea ce privește excepția ridicată de Guvern și întemeiată pe neepuizarea căilor de atac, Curtea observă că acest capăt de cerere al reclamantului se referă la condițiile de detenție, în special la suprapopulare. Aceasta amintește că a statuat deja, într-o cauză recentă referitoare la un capăt de cerere similar și îndreptată împotriva României, că, având în vedere particularitatea acestui capăt de cerere, nu exista nicio cale efectivă pe care să o epuizeze reclamantul (Petrea împotriva României, nr. 4.792/03, § 37, 29 aprilie 2008). Argumentele Guvernului nu pot duce, în speță, la o altă concluzie. Curtea observă că Guvernul nu a arătat în ce fel ar fi putut căile de atac invocate să remedieze problema suprapopulării în cauză și nu a furnizat hotărâri definitive relevante în acest sens. În plus, Curtea observă că reclamantul le-a atras atenția autorităților cu privire la condițiile de detenție (paragraful 21 de mai sus și, *mutatis mutandis*, *Yakovenko împotriva Ucrainei*, nr. 15.825/06, § 76, 25 octombrie 2007, și *Seleznev împotriva Rusiei*, nr. 15.591/03, § 33, 26 iunie 2008).

41. În ceea ce privește pretinsa tardivitate a capătului de cerere referitoare la condițiile de detenție din sediul Poliției Arad, Curtea observă că a analizat într-o cauză recentă modul în care trebuie aplicată regula celor 6 luni în cauzele de acest tip (*Seleznev*, menționată mai sus, § 35). Făcând trimitere la jurisprudența relevantă în materie, aceasta a arătat că nu este cazul să ia în considerare condițiile de detenție ca situație continuă în măsura în care capătul de cerere aferent se referă la un episod, un tratament sau un regim de detenție specific, legat de o perioadă de detenție determinată; dimpotrivă, situația este continuă dacă respectivul capăt de cerere se referă la aspecte generale (condiții de igienă, suprapopulare, temperatură în celule etc.) și la condiții de detenție rămase aproximativ aceleași, în ciuda transferului reclamantului (*Seleznev*, menționată mai sus, § 36).

42. Spre deosebire de cauza menționată mai sus, în speță, Curtea observă că, în ceea ce privește condițiile de detenție din sediul Poliției Arad, capătul de cerere, așa cum a fost prezentat de reclamant, se referă exclusiv la accesul limitat la toalete în perioada menționată în cauză (paragraful 5 de mai sus). Or, trebuie constatat că după transferul său din luna februarie 2002 în penitenciarul Arad, problema menționată mai sus nu mai exista deoarece reclamantul a fost deținut în celule prevăzute cu toalete separate și accesibile în orice moment. Fără îndoială, reclamantul s-a plâns și de condițiile de detenție din penitenciarele Arad și Timișoara, însă a invocat probleme de ordin general, precum suprapopularea, lipsa apei calde

sau calitatea hranei. În condițiile în care nu este cazul să se scindeze în mod artificial o perioadă de detenție continuă în mai multe părți din simplul motiv că a avut loc un transfer al deținutului, Curtea apreciază totuși că, în speță, ținând seama în special de caracterul punctual și determinat al aspectului de care se plânge partea interesată cu privire la sediul Poliției Arad, nu se poate considera că transferul reclamantului din luna februarie 2002 nu a adus o schimbare notabilă în condițiile de detenție descrise, pentru a concluziona că este vorba de o situație continuă (*a contrario*, *Seleznev*, § 36, și *Sudarkov împotriva Rusiei*, nr. 3.130/03, § 40, 10 iulie 2008).

43. Prin urmare, trebuie admisă excepția invocată de Guvern și respinsă această parte a capătului de cerere a reclamantului ca tardivă, aplicându-se art. 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

44. În ceea ce privește restul capătului de cerere (condițiile de detenție din penitenciarele Arad și Timișoara), Curtea constată că acesta nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea constată că această parte a capătului de cerere nu este lovită de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Asupra fondului

45. Guvernul face trimitere la jurisprudența Curții în materie. Referindu-se la descrierea condițiilor de detenție pusă la dispoziție de instituțiile penitenciare în cauză, Guvernul susține conformitatea condițiilor de detenție ale reclamantului cu cerințele art. 3 din Convenție.⁴⁶ Reclamantul își reiterează în esență alegațiile.

47. Curtea reamintește faptul că art. 3 din Convenție impune statului să se asigure că orice prizonier este deținut în condiții compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare nu supun reclamantul la o suferință sau la o încercare de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, având în vedere cerințele practice ale detenției, sănătatea și confortul prizonierului sunt asigurate într-un mod adecvat (*Kudla împotriva Poloniei* [MC], nr. 30.210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI).

48. Curtea face trimitere la jurisprudența sa referitoare la modul în care, în cauze similare, a făcut aplicarea principiului affirmanti incumbit probatio atunci când Guvernul este singurul care are acces la informațiile de natură să confirme sau să infirme afirmațiile reclamantului. [*Khoudoyorov împotriva Rusiei*, nr. 6.847/02, § 113, CEDO 2005-X (extrase), și *Seleznev*, menționată mai sus, § 41]. În speță, în ceea ce privește alegațiile de suprapopulare, Guvernul nu a furnizat informații nici cu privire la mărimea celulelor în care a fost deținut reclamantul în penitenciarul Timișoara înainte de luna noiembrie 2004, nici cu privire la numărul de codeținuți cu care reclamantul a fost nevoit să împartă celulele penitenciarelor Arad și Timișoara, cu excepția celui de-al doilea penitenciar după anul 2004. Caracterul incomplet al bazei informatice de date până în luna noiembrie 2004 invocată de Guvern nu poate constitui un motiv suficient în acest sens pentru a înlătura pur și simplu alegațiile reclamantului referitoare la suprapopularea celulelor (paragraful 5 de mai sus). Desigur, reclamantul nu a furnizat detalii cu privire la diferitele celule și nici, dacă era cazul, declarații ale codeținuților pentru a clarifica aceste aspecte; de asemenea, reclamantul nici nu

a contrazis informațiile incomplete prezentate de Guvern referitoare la mărimea celulelor. Prin urmare, Curtea consideră că este suficient, în cazul de față, să analizeze acest capăt de cerere ținând cont, deopotrivă, de alegațiile necontrazise ale părților și, în ceea ce privește celula nr. 161 a penitenciarului Arad, de existența gradului de ocupare corespunzător numărului de paturi.

49. Curtea constată că în celula nr. 161 din penitenciarul Arad, pe care reclamantul a ocupat-o în cea mai mare parte a perioadei sale de detenție, adică timp de mai mulți ani, partea interesată dispunea de un spațiu de locuit de circa 2,50 m²; pe de altă parte, aceasta apreciază că trebuie luat în considerare faptul că acest spațiu era în realitate mai mic din cauza mobilierului prezent. Referitor la penitenciarul Timișoara, atât datele furnizate de reclamant și necontrazise de Guvern (paragraful 5 de mai sus), cât și cele prezentate de acesta din urmă pentru perioada de după luna noiembrie 2004 arată că, înainte de anul 2007, reclamantul dispunea de un spațiu de aproximativ 1,50-2,00 m². Pe de altă parte, Curtea observă că din informațiile furnizate de Guvern reiese că, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 275/2006, reclamantul avea dreptul la o oră de plimbare în aer liber pe zi (paragraful 6 în fine de mai sus).

50. Curtea amintește că a constatat deja în numeroase cauze încălcarea art. 3 din Convenție în principal din cauza lipsei de spațiu individual suficient (a se vedea, printre altele, *Petrea*, citată anterior, §§ 45 și urm., *Seleznev*, citată anterior, §§ 46-47, și *Khoudoyorov*, citată anterior, §§ 104 și urm.). Curtea admite că, în speță, nimic nu indică faptul că a existat cu adevărat intenția de a-l umili sau de a-l înjosi pe reclamant. Cu toate acestea, lipsa unui astfel de scop nu poate exclude o constatare a încălcării art. 3. Curtea apreciază că prin condițiile de detenție din cauză, pe care reclamantul a fost nevoit să le suporte mai mulți ani, acesta a fost supus unei încercări de o intensitate ce depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

51. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție.

II. Asupra pretinselor încălcări ale art. 8 din Convenție

52. Reclamantul susține că, din cauza apropierii de fosta groapă de gunoi și din cauza pasivității autorităților față de neutralizarea acesteia, a fost obligat să respire un aer pestilențial și a fost supus unui risc real de a contracta boli. În plus, el se plânge de lipsa de confidențialitate a convorbirilor sale telefonice cu exteriorul, purtate de la posturile telefonice instalate în penitenciarul Arad, din cauza obligației de a comunica toate numerele de telefon pe care dorea să le apeleze și din cauza prezenței gardienilor lângă deținuți în timpul acestor convorbiri. Reclamantul invocă în substanță art. 8 din Convenție, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea

economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

53. Guvernul contestă această teză.

A. Asupra capătului de cerere referitor la fosta groapă de gunoi

1. Asupra admisibilității

54. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne. Observând că partea interesată a formulat acest capăt de cerere la data de 20 iulie 2004, Guvernul susține că reclamantul ar fi putut să invoce art. 5 și 82 coroborate din Legea nr. 137/1995, prevederi preluate de O.U.G. nr. 195/2005 care a abrogat legea respectivă, pentru a depune o plângere penală sau pentru a sesiza instanțele cu o acțiune civilă împotriva persoanelor sau autorităților răspunzătoare de pretinsa poluare. Guvernul observă că, în locul acestor căi de atac, reclamantul a ales să formuleze numai câteva cereri adresate autorităților administrative.

55. Reclamantul nu a prezentat observații în acest sens.

56. Curtea constată că a respins deja o excepție similară, referitoare la calea penală și calea civilă menționate mai sus, în *Cauza Tătar împotriva României* (dec.) (nr. 67.021/01, 5 iulie 2007). Curtea consideră că Guvernul nu a furnizat niciun element relevant pentru a o determina să ajungă la o concluzie contrară în cauza de față. În acest sens, subliniază că, potrivit art. 86 din Legea nr. 137/1995, constatarea și pedepsirea infracțiunilor prevăzute de această lege revenea autorităților competente, care aveau obligația să acționeze din oficiu, că reclamantul le-a atras atenția în mai multe rânduri autorităților locale cu privire la problema fostei gropi și că Guvernul nu a oferit niciun exemplu de jurisprudență internă pentru a demonstra caracterul efectiv al căilor de atac invocate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Tătar*, citată anterior, §§ 56 și 63-64). 57. În plus, Curtea observă că, fiind privat de libertate, reclamantul a sesizat instanțele interne cu o acțiune întemeiată pe O.U.G. nr. 56/2003 și care urmărea, printre altele, obligarea autorităților să acționeze având în vedere problemele olfactive legate de existența fostei gropi în apropierea penitenciarului. Chiar dacă O.U.G. nr. 56/2003 nu cuprindea prevederi care să ofere remediu pentru capătul de cerere formulat de reclamant, trebuie menționat că, prin decizia de respingere, rămasă definitivă, din data de 24 mai 2006, Tribunalul Arad nu l-a direcționat pe reclamant către căile de atac invocate de Guvern, ci pur și simplu a observat că acesta putea eventual, pentru acest tip de probleme legate de mediu, să sesizeze administrația locală – ceea ce acesta a și făcut, fără rezultat (paragrafele 19-20 și 23 în fine de mai sus).

58. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că Guvernul nu a demonstrat cu un grad suficient de certitudine existența unei căi de atac care ar fi permis soluționarea cererii reclamantului. Rezultă că excepția Guvernului nu poate fi reținută.

59. Pe de altă parte, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De altfel, aceasta constată că el nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, el trebuie declarat admisibil.

2. Asupra fondului

a) Argumentele părților

60. Guvernul susține că disconfortul cauzat reclamantului de groapa de gunoi situată în apropierea penitenciarului Arad nu a atins un nivel de gravitate suficient pentru a fi luat în calcul în sensul art. 8 din Convenție. Acesta evidențiază faptul că, în perioada mai 2002-decembrie 2004, reclamantul a fost deținut alternativ în penitenciarele Arad și Timișoara (aproape un an în cel din urmă), că fosta groapă nu mai fusese utilizată după anul 2002 și că reclamantul nu a furnizat niciun element care să poată dovedi că starea sa de sănătate sau, în general, viața sa privată au fost afectate de existența acestei gropi de gunoi. În ceea ce privește incendiul din luna iulie 2006, acesta nu a avut decât cel mult un efect redus asupra reclamantului. În ceea ce privește obligațiile ce revin autorităților pentru a proteja dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private, Guvernul consideră că, spre deosebire de cauzele *Giacomelli împotriva Italiei* (nr. 59.909/00, 2 noiembrie 2006) și *Guerra și alții împotriva Italiei* [MC] (nr. 14.967/89, Culegere de hotărâri și decizii 1998-I), în speță administrația s-a conformat legislației interne și a luat măsurile necesare în materie de protecția mediului. În acest sens, Guvernul face trimitere la Hotărârea Consiliului Municipal Arad din 4 aprilie 2002, la depunerea la APE a „bilanțului II“, precum și la celelalte demersuri ale autorităților pentru acordarea avizului de mediu din data de 18 octombrie 2007.

61. Reclamantul furnizează în principal declarația unui codeținut (*F.I.*), care menționează că aerisirea celulelor de către deținuți era dificilă din cauza mirosurilor neplăcute emane de groapa de gunoi din apropierea închisorii Arad și că în fiecare vară aveau loc incendii, chiar dacă erau de o intensitate mai mică decât cel din iulie 2006.

b) Aprecieria Curții

(i) Principii generale

62. Curtea face trimitere la principiile dezvoltate în jurisprudența sa referitoare la încălcările grave de ordin imaterial ale dreptului la respectarea vieții private și de familie a unui individ, din cauza noxelor sonore, olfactive sau de alt tip suferite de persoana respectivă la domiciliul său, în sensul art. 8 din Convenție (*Hatton și alții împotriva Regatului Unit* [MC], nr. 36.022/97, §§ 96 și urm., CEDO 2003-VIII). Aceasta reamintește că într-o cauză referitoare la decizii și măsuri ale autorităților cu incidență asupra unor probleme de mediu analiza pe care o poate face Curtea cuprinde două direcții. În primul rând, aceasta poate aprecia conținutul material al deciziei în cauză pentru a se asigura că este compatibilă cu art. 8. În al doilea rând, ea poate analiza procesul decizional pentru a verifica dacă interesele individului au fost luate în calcul cum se cuvine (*Giacomelli*, citată anterior, § 79).

63. Pe de altă parte, Curtea reamintește că art. 8 nu se limitează la a constrânge statul să se abțină de la ingerințe arbitrare din partea puterilor publice: la acest angajament mai degrabă negativ se pot adăuga obligații pozitive inerente unei respectări efective a vieții private sau de familie (*Guerra*, citată anterior, § 58). Statele au înainte de toate, în special în cazul unei activități periculoase, obligația pozitivă de a adopta o reglementare adaptată

trăsăturilor specifice respectivei activități, în special la nivelul riscului ce ar putea rezulta de pe urma ei. Această obligație trebuie să reglementeze autorizarea, punerea în funcțiune, exploatarea, securitatea și controlul activității respective, precum și să îi impună oricărei persoane căreia îi revine această obligație să adopte măsuri de ordin practic capabile să asigure protecția efectivă a cetățenilor a căror viață riscă să fie expusă pericolelor inerente domeniului în cauză (vezi, *mutatis mutandis*, *Oneryildiz împotriva Turciei*, [MC], nr. 48.939/99, § 90, CEDO 2004-XII). Pe de altă parte, procesul decizional menționat mai sus trebuie în primul rând să cuprindă realizarea anchetelor și studiilor adecvate, astfel încât să prevină și să evalueze dinainte efectele activităților ce pot aduce prejudicii mediului înconjurător și încălca drepturile indivizilor, și să permită astfel stabilirea unui echilibru just între diferitele interese concurente aflate în joc. Importanța accesului publicului la concluziile acestor studii, precum și la informații care să permită evaluarea pericolului la care este expus este incontestabilă (*Giacomelli*, citată anterior, § 83).

(ii) Asupra aplicabilității art. 8 în speță

64. Curtea trebuie să analizeze dacă este cazul să aplice principiile sus-menționate referitoare la art. 8 din Convenție în cazul de față, în care „spațiul de trăit” al reclamantului este reprezentat de celula în care își execută pedeapsa cu închisoarea, și dacă noxele olfactive pretinse de partea interesată au atins pragul minim de gravitate pentru ca problema ridicată să intre sub incidența articolului menționat mai sus (vezi, *mutatis mutandis*, *Moren. Gómez împotriva Spaniei*, nr. 4.143/02, § 58, CEDO 2004-X).

65. În acest sens, Curtea reamintește că într-o altă cauză a reținut aplicabilitatea art. 8, având în vedere incidența directă a emisiilor de substanțe nocive asupra dreptului reclamantelor la respectarea vieții lor private și de familie (*Guerra*, citată anterior, § 60). Pe de altă parte, după ce a arătat că prejudiciile grave cauzate mediului înconjurător pot afecta confortul unei persoane și o pot împiedica să se bucure de domiciliul său într-un mod care îi afectează viața privată și de familie, fără a fi necesar ca prin aceasta să pună în pericol grav sănătatea reclamantului, Curtea a statuat într-o altă cauză că art. 8 era aplicabil și atunci când efectele periculoase ale unei activități la care persoanele în cauză riscau să fie expuse au fost determinate în cadrul unei proceduri de evaluare a impactului asupra mediului (*Taskin și alții împotriva Turciei*, nr. 46.117/99, § 113, CEDO 2004-X).

66. În speță, Curtea observă că alegațiile reclamantului cu privire la noxele olfactive puternice pe care a fost nevoit să le suporte sunt susținute nu numai de declarația codeținutului său, F.I., ci și de mai multe elemente, printre care studiile de impact asupra mediului, redactate de experți în anii 2003 și 2006 la cererea autorităților. Aceste studii confirmă nivelul foarte ridicat de poluare a aerului în perimetrul gropii de gunoi și „disconfortul total” suferit de locuitorii clădirilor învecinate, aflate la o depărtare și mai mare de groapa de gunoi decât penitenciarul Arad (paragrafele 11 în fine și 16 de mai sus). Constatările făcute de Primăria Arad și de organizația neguvernamentală APADOR-CH merg în aceeași direcție (paragrafele 16 în fine și 34 în fine de mai sus). Pe de altă parte, Curtea constată că problema neutralizării fostei gropi de gunoi, situată la câteva zeci de metri de penitenciarul în care reclamantul și-a petrecut cea mai mare parte a perioadei sale de detenție,

de aproximativ 6 ani până în prezent, nu pare să fi fost încă rezolvată în mod efectiv (paragraful 17 în fine de mai sus).

67. Reținând că starea de sănătate a reclamantului nu s-a înrăutățit din cauza apropierii de fosta groapă de gunoi, Curtea apreciază totuși că acest element nu poate duce, prin el însuși, la concluzia inaplicabilității art. 8. Într-adevăr, Curtea consideră că, având în vedere concluziile studiilor menționate mai sus și durata în care reclamantul a fost expus noxelor respective, calitatea vieții și confortul părții interesate au fost afectate într-un mod care i-a adus atingere vieții private și care nu era o simplă consecință a regimului privativ de libertate. În acest sens, Curtea constată că acest capăt de cerere al reclamantului se referă la aspecte pe care le-a analizat deja din perspectiva art. 8, care depășesc cadrul condițiilor de detenție propriu-zise și care sunt strict legate de „spațiul de trăit” de care dispune reclamantul de mai mulți ani. Așadar, Curtea apreciază că, în speță, este aplicabil art. 8.

(iii) Asupra respectării art. 8 din Convenție

68. Curtea reamintește că, în speță, reclamantul se plânge de pasivitatea autorităților în tratarea într-un mod adecvat a problemei fostei gropi de gunoi situată în imediata apropiere a penitenciarului în care este deținut, pentru a face să înceteze noxele olfactive pe care este nevoit să le suporte în celula sa.

69. Indiferent dacă se abordează cauza din perspectiva unei obligații pozitive în sarcina statului, de a adopta măsuri rezonabile și adecvate pentru protejarea drepturilor conferite reclamantului prin paragraful 1 al art. 8, sau din perspectiva unei ingerințe a unei autorități publice, justificate prin paragraful 2 al acestui articol, principiile aplicabile sunt destul de asemănătoare (a se vedea, *mutatis mutandis*, *López Ostra împotriva Spaniei*, 9 decembrie 1994, § 51, seria A nr. 303-C, și *Giacomelli*, citată anterior, § 78).

70. Curtea observă încă de la început că, în speță, autoritățile sunt răspunzătoare de emanațiile și noxele olfactive existente în cauză, având în vedere controlul societății S. de către Primăria Arad, faptul că transferul de responsabilitate nu a avut loc decât în luna februarie 2006 și că, chiar și după această dată, autoritățile de mediu au stabilit obligații direct în sarcina primăriei pentru închiderea gropii de gunoi în discuție (paragrafele 9, 13 și 16-17 de mai sus).

71. Curtea constată că din dosar rezultă că groapa de gunoi în discuție a funcționat efectiv din 1998 până în 2003 și că volumul în creștere al gunoaielor acumulate demonstrează că a continuat să fie folosită și ulterior de către particulari, autoritățile neadoptând măsuri pentru închiderea efectivă a locului (paragrafele 11 și 16 de mai sus). Or, în toată această perioadă, groapa de gunoi nu a avut autorizațiile necesare nici pentru funcționare și nici pentru închiderea sa. Deși dispozițiile în materie prevedeau, chiar înainte de deschiderea gropii de gunoi, necesitatea unei autorizații, precum și respectarea diferitelor cerințe, autoritățile locale, nerespectând procedura impusă, au încălcat mai multe dintre aceste obligații (amplasarea gropii de gunoi în imediata apropiere a penitenciarului Arad, lipsa instalațiilor specifice și de supraveghere a nivelului de poluare a aerului etc.; paragrafele 11 și 29-30 de mai sus) din cauză că nu au respectat procedura necesară.

72. Curtea apreciază că obținerea în cele din urmă, de către Primăria Arad, la data de 18 octombrie 2007, a acordului APE pentru programul de conformare la obligațiile privind protecția mediului, în așteptarea autorizației pentru lucrările de închidere ce trebuiau efectuate, nu schimbă cu nimic constatarea de mai sus referitoare la nerespectarea obligațiilor legale în materie. Admițând chiar că, în măsura în care ar fi respectat obligația de a obține o autorizație de închidere a gropii de gunoi, autoritățile locale au respectat, începând cu luna noiembrie 2003, prevederile legale succesive referitoare la închiderea gropilor neconforme, trebuie analizat dacă și în ce măsură, în cadrul procesului decizional în discuție, drepturile și interesele reclamantului, care trăia în imediata apropiere a gropii, au fost luate în calcul așa cum se cuvine (vezi, *mutatis mutandis*, *Giacomelli*, menționată mai sus, § 84).

73. Curtea observă că, deși autorităților competente le revenea obligația de a se asigura că studiile pentru măsurarea efectelor activității poluante în cauză au fost efectuate în prealabil pentru a permite astfel stabilirea unui just echilibru între diferitele interese concurente aflate în joc (*Hatton* și alții, citată anterior, § 128), abia a posteriori, în 2003 și după violentul incendiu din luna iulie 2006, autoritățile locale au respectat această obligație. Or, în ceea ce privește efectele gropii respective asupra mediului înconjurător și asupra populației din apropierea ei, aceste studii au concluzionat că activitatea desfășurată era incompatibilă cu cerințele în materie de protecția mediului, că exista o poluare puternică ce depășea normele stabilite în 1987 și că persoanele care locuiau în apropiere erau obligate să suporte noxe olfactive puternice (*mutatis mutandis*, *Giacomelli*, menționată mai sus, § 89).

74. Mai cu seamă, Curtea constată că autoritățile competente au sancționat explicit Primăria Arad în luna iulie 2006 pentru faptul că în locul gropii nu exista niciun mijloc de informare și avertizare a publicului cu privire la riscurile produse asupra mediului și sănătății populației din cauza existenței gropii de gunoi, cu privire la care nu fuseseră realizate lucrările de închidere și reconstrucție ecologică (paragraful 15 de mai sus). În acest sens, Curtea observă că Guvernul nu a indicat ce măsuri au fost luate de autorități pentru ca deținuții din penitenciarul Arad, și în special reclamantul - care solicitase de la administrație informații cu privire la groapa respectivă -, să poată avea acces efectiv la concluziile studiilor menționate mai sus, precum și la informații care să permită evaluarea riscului sanitar la care erau expuși (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Guerra*, citată anterior, § 60).

75. În fine, Curtea observă că procedurile referitoare la lucrările de închidere a fostei gropi din apropierea penitenciarului Arad se află încă în curs de desfășurare și că Guvernul nu a furnizat informații cu privire la stadiul - nici măcar la începerea - acestor lucrări de acoperire și reabilitare a gropii, lucrări ce ar fi trebuit să se finalizeze în anul 2009 (paragraful 17 de mai sus).

76. Având în vedere cele de mai sus, Curtea concluzionează că, deoarece statul pârât nu și-a îndeplinit obligațiile ce decurg din articolul 8 din Convenție, a avut loc încălcarea dreptului reclamantului la respectarea vieții sale private, în sensul acestui articol.

B. Asupra capătului de cerere referitor la confidențialitatea convorbirilor telefonice ale reclamantului

77. Reclamantul se plânge de lipsa de confidențialitate a convorbirilor sale telefonice cu exteriorul, purtate de la posturile telefonice instalate în penitenciarul Arad, din cauza obligației de a indica toate numerele de telefon pe care dorea să le apeleze și din cauza prezenței gardienilor lângă deținuți în timpul acestor convorbiri. În sprijinul acestei alegații, el atașează declarația unui codeținut, care afirmă că a văzut odată gardieni în apropierea reclamantului, dacă își amintește bine, cu ocazia unei conversații telefonice care a avut loc în anul 2005 sau 2006. 78. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne de către reclamant, care nu a formulat nicio plângere în fața instanțelor interne în temeiul O.U.G. nr. 56/2003 sau, după anul 2006, în temeiul Legii nr. 275/2006 (paragraful 26 de mai sus). De asemenea, acesta arată că aspectele invocate nu au fost dovedite și nu reprezintă în niciun caz ingerințe în dreptul reclamantului la respectarea vieții sale private, deoarece nu se pune problema înregistrării convorbirilor sale, ci pur și simplu de o supraveghere vizuală, fără incidență asupra dreptului respectiv.

79. Curtea nu consideră necesar să analizeze excepția invocată de Guvern deoarece capătul de cerere al reclamantului trebuie respins în orice caz ca vădit nefondat. În acest sens, Curtea constată că a respins deja un capăt de cerere similar într-o altă cauză, în care a constatat că alegațiile reclamantului aveau un caracter pur general și că nu erau susținute de nicio probă care să îi poată permite să considere că aspectele invocate ar putea duce la concluzia că exista o problemă ce intră sub incidența articolului 8 din Convenție [*Treptow împotriva României* (dec.), nr. 30.358/03, 20 mai 2008]. Curtea consideră că nu există elemente suficiente pentru a ajunge, în speță, la o altă concluzie. Rezultă că acest capăt de cerere este vădit neîntemeiat și trebuie respins conform art. 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

80. Conform art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

81. Reclamantul solicită suma de 12.650.000 euro (EUR) cu titlu de daune morale pe care le-a suferit din cauza încălcărilor drepturilor sale garantate de Convenție, menționând pe scurt în acest sens, printre altele, aspecte și capete de cerere ce nu au făcut obiectul cauzei de față sau care au fost respinse ca inadmisibile.

82. În lumina jurisprudenței relevante a Curții, Guvernul consideră că suma solicitată este excesivă.

83. Reiterând faptul că a constatat încălcarea art. 3 și 8 din Convenție din cauza condițiilor de detenție ale reclamantului și a încălcării de către stat a obligațiilor sale de protecție a dreptului părții interesate la respectarea vieții sale private, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral. Ținând cont de circumstanțele speței și statuând în

echitate, așa cum prevede art. 41, aceasta apreciază că se cuvine să îi acorde suma de 8.000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

84. Fără a prezenta documente justificative, reclamantul solicită și suma de 100.000 EUR pentru cheltuielile angajate în procedurile interne, pe care nu le detaliază, și încă 100 EUR pentru cheltuielile de corespondență cu Curtea.

85. Guvernul se opune acordării vreunei sume în acest sens.

86. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care s-a stabilit realitatea acestora, necesitatea și caracterul rezonabil. Având în vedere că reclamantul nu a prezentat niciun document justificativ pentru cheltuielile pe care susține că le-a angajat, Curtea hotărăște să nu îi aloce nicio sumă în acest sens.

C. Dobânzi moratorii

87. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 3 din Convenție, referitor la condițiile de detenție în penitenciarele Arad și Timișoara, și pe art. 8 din Convenție, referitor la fosta groapă de gunoi din apropierea penitenciarului Arad, și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție;

3. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 8 din Convenție;

4. hotărăște:

a)ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri conform art. 44 § 2 din Convenție, suma de 8.000 EUR (opt mii euro), ce va fi convertită în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății, ca daune morale, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit;

b)ca, începând de la expirarea acestui termen și până la efectuarea plății, această sumă să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

5. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 7 aprilie 2009, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Santiago Quesada,

grefier